

C/2024/7400

9.12.2024.

Padomes secinājumi par stratēģiskām partnerībām izglītības un mācību jomā

(C/2024/7400)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ATGĀDINOT:

1. Eiropadomes 2024. gada 17. un 18. aprīļa secinājumus ⁽¹⁾, kuros tiek aicināts veicināt kvalitatīvas darbvietas visā Eiropā, ar pastiprinātu sociālo dialogu paātrinot 2030. gada pamatmērķrādītāju sasniegšanu attiecībā uz lielāku līdzdalību darba tirgū, pārkvalifikāciju/prasmju pilnveidi un mūžizglītību, novēršot prasmju un darbaspēka trūkumu, ņemot vērā plašākas demogrāfiskās tendences, tostarp talantu mobilitāti uz Eiropas Savienību un tās iekšienē, un nodrošinot vienlīdzīgas iespējas;
2. Stratēģisko programmu 2024.–2029. gadam, kurā tiek paziņota apņemšanās investēt cilvēku prasmēs, mācībās un mūžizglītībā un veicināt talantu mobilitāti Eiropas Savienībā un ārpus tās ⁽²⁾;
3. Padomes Rezolūciju par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030) ⁽³⁾ un Padomes rezolūciju par tās pārvaldības struktūru ⁽⁴⁾, jo stratēģiskais satvars ir galvenais instruments sadarbībai starp dalībvalstīm, Eiropas Komisiju un ieinteresētajām personām, un tāpēc tas ir būtisks instruments, ar ko veido un īsteno partnerības starp dažādiem dalībniekiem un pārvaldības līmeņiem;
4. šo secinājumu pielikumā minētos politikas dokumentus,

UZSVEROT, KA:

5. šajos Padomes secinājumos “stratēģiskā partnerība” ir jāsaprot kā sadarbības centieni, kuros papildus izglītības un mācību iestādēm var tikt iesaistītas publiskās iestādes un citas attiecīgās ieinteresētās personas, piemēram, sociālie partneri, nodarbinātības dienesti, tirdzniecības kameras, uzņēmumi un uzņēmumu apvienības, izglītojamo pārstāvji, pētniecības organizācijas un vietējie un reģionālie ekonomikas un sociālās jomas dalībnieki, un kuru mērķis ir sasniegt kopīgus mērķrādītājus un tiekties apmierināt sabiedrības vajadzības, izmantojot savstarpēju sadarbību un ilgtermiņa redzējumu,

ATZĪSTOT:

6. mainīgās problēmas un iespējas, ko rada vides un klimata krīzes, tehnoloģiskais progress, demogrāfiskās pārmaiņas, veselības krīzes un globalizācija, kuras akcentē nepieciešamību pēc novatoriskām un stratēģiskām pieejām izglītībai un mācībām;
7. atšķirīgo izglītības un mācību ainu dalībvalstīs un to, cik svarīgi ir stratēģijas un politiku pielāgot vietējam un reģionālajam kontekstam, vienlaikus veicinot pārrobežu sadarbību un mobilitāti;
8. to, cik svarīgi ir veicināt pamatkompetences mūžizglītībā ⁽⁵⁾, īpaši uzņēmējdarbības kompetenci, un digitālās un zaļās prasmes izglītības un mācību sistēmās, lai atbalstītu pāreju uz ilgtspējīgu, iekļaujošu un taisnīgu sabiedrību un ekonomiku; strauju sociālo un ekonomisko pārmaiņu un sarežģītu problēmu laikā iedzīvotājiem būtiska ir pastāvīga prasmju pilnveide un pārkvalifikācija, kā arī mūžizglītība, tostarp neformālā un ikdienējā mācīšanās, lai viņi varētu rast personīgo piepildījumu un labbūtību, būtu gatavi pielāgoties un gūt panākumus mainīgajā darba tirgū un iesaistīties aktīvā un atbildīgā pilsoniskajā dzīvē;
9. darba vidē balstīto mācību un mācekļības shēmu nozīmi, kuras izglītojamajiem nodrošina tādas praktiskās, dzīves un sociālās prasmes un pieredzi, kas atbilst darba tirgus un sabiedrības vajadzībām, kā arī viņu personīgajai izaugsmei; šādas shēmas var tikt veidotas, pamatojoties uz ilgtspējīgām partnerībām starp darba pasauli un izglītības un mācību pasauli, un tās sniedzas tālāk par profesionālo izglītību un apmācību (PIA), tostarp augstāko izglītību;

⁽¹⁾ EUCO 12/24.

⁽²⁾ Kā izklāstīts Eiropadomes 2024. gada 27. jūnijs secinājumos (dok. EUCO 15/24).

⁽³⁾ OV C 66, 26.2.2021., 1. lpp.

⁽⁴⁾ OV C 497, 10.12.2021., 1. lpp.

⁽⁵⁾ Kā izklāstīts Padomes lēmumā (2018. gada 22. maijs) par pamatkompetencēm mūžizglītībā (OV C 189, 4.6.2018., 1. lpp).

10. to, ka publiskā un privātā sektora partnerības var būt efektīvs veids, kā rast saikni starp darba tirgus prasībām un izglītību un mācībām; izglītojamie var būt ieguvēji, mācoties tieši no prakses, strādājot ar jaunākajiem sasniegumiem katrā nozarē; tādējādi inovāciju var sekmēt abās pusēs;
11. izglītības un mācību ekosistēmu ieguldījumu vietējā, reģionālā, valsts un Eiropas attīstībā, ekonomikas izaugsmē un sociālajā kohēzijā; izglītība un mācības var nodot zināšanas, prasmes un kompetences visos reģionos un pāri robežām, tādējādi veicinot inovāciju un ekonomikas izaugsmi, cilvēku sagatavošanu mainīgajam darba tirgum Eiropas Savienībā un viņu personīgo izaugsmi; līdzsvarota intelektuālā darbaspēka aprīte var nodrošināt, ka visā ES tiek taisnīgi sadalītas mobilitātes un zināšanu apmaiņas sniegtās priekšrocības, pie kurām pieder reģionālo atšķirību novēršana izglītības un mācību iespēju ziņā, īpaši reģionos, kas nonākuši talantu izaugsmes strupcēlā, un tādējādi tiek veicināta kohēzija un mazināts risks, ka samazināsies iedzīvotāju skaits un emigrēs intelektuālais darbaspēks; vietējā, reģionālā, valsts un ES līmenī būtu jālolo un jāsekmē tādas pozitīvas un iekļaujošas identitātes un piederības izjūtas veicināšana, kura ir balstīta uz kopīgām Eiropas vērtībām, tādā veidā, lai iedzīvotājiem tiktu dota iespēja paplašināt savas zināšanas un dot ieguldījumu sabiedrībā un darba tirgū;
12. vērtību, kāda ir transnacionālai sadarbībai, apmaiņai un mobilitātei, kā arī paraugprakses apmaiņai izglītības un mācību jomā; šāda prakse veicina kultūru dialogu, Eiropas vērtības, demokrātisku pilsoniskumu un sociālo kohēziju, kā arī savstarpēju sapratni, ko panāk ar daudzvalodības uzlabošanu; prasmju pārnēsāmība un kvalifikāciju atzīšana⁽⁶⁾ ir svarīgas, lai izglītojamajiem nodrošinātu efektīvu pārvietošanās brīvību un novērstu prasmju trūkumu Eiropā; transnacionālā sadarbība paplašina spēju iegūt jaunas perspektīvas, dalīties idejās un veidot ilgstošas attiecības starp iestādēm, lai uzlabotu zināšanas, paaugstinātu izglītības, mācību un pētniecības kvalitāti un piemērotību, stiprinātu saiknes starp izglītību, mācībām, pētniecību un inovāciju, uzlabotu nodarbināmību un prasmes un efektīvāk izmantotu digitālās tehnoloģijas un atvērto zinātni, tādējādi cita starpā palīdzot gūt panākumus zaļās pārkārtošanās jomā;
13. to, ka valstu izglītības un mācību ekosistēmas visos līmeņos var ievērojami stiprināt transnacionālo sadarbību; tāda strukturēta transnacionālā sadarbība iestāžu līmenī kā Eiropas universitāšu alianses, inovācijas alianses, profesionālās izcilības centri, *Erasmus+* skolotāju akadēmijas, Prasmju pilnveides pakts un zināšanu un inovācijas kopienas, kā arī augstākā izglītība, PIA un pieaugušo prasmju pilnveide un pārkvalifikācija, arī var palīdzēt uzlabot Eiropas konkurētspēju un veicināt divējādo pārkārtošanos;
14. to, ka, lai līdz 2025. gadam izveidotu Eiropas izglītības telpu, ir vajadzīga intensīvāka transnacionālā sadarbība, kas veido tiltus un izglītības un mācību iestādēm dod iespēju savstarpēji sadarboties, palīdzot izglītojamajiem, absolventiem, akadēmisko aprindu pārstāvjiem, pētniekiem un profesionālajam personālam brīvāk pārvietoties visā Eiropā, lai studētu, strādātu un veiktu pētniecību, un attiecīgā gadījumā vajadzīga ir arī sinerģija ar Eiropas Pētniecības telpu;
15. to, ka stratēģisko partnerību rezultātā veiktie transnacionālie izglītības un mācību pasākumi var aptvert izglītojamajiem dotas tradicionālās mobilitātes iespējas, kas piedāvā mikro kvalifikācijas un citas mūžizglītības iespējas, kā arī elastīgas mācību programmas studentiem un dalību kopīgās grāda programmās, kurās ir iesaistītas vairākas universitātes visā Eiropā,

NEMOT VĒRĀ TO, KA:

16. Eiropas konkurētspēja ir atkarīga no tā, vai tās iedzīvotājiem ir prasmes, kas atbilst prasībām nākotnē; stratēģiskām partnerībām izglītības un mācību jomā cita starpā ir būtiska nozīme, lai kartētu un novērstu prasmju neatbilstību un maksimāli izmantotu zaļo pārkārtošanos un digitalizāciju, izmantojot mērķtiecīgas iniciatīvas un kopīgas darbības; lai sniegtu mērķtiecīgu atbalstu un resursus, stratēģiskās partnerības var pielāgot savus centienus, apzinot jomas, kurās pastāv prasmju trūkums vai kurās neaizsargātā situācijā esošas grupas saskaras ar šķēršļiem un tām ir vajadzīgs īpašs atbalsts, lai pilnībā piedalītos izglītībā, mācībās un nodarbinātībā;

⁽⁶⁾ Konkrētajā gadījumā, kas attiecas uz augstākās izglītības un vidējās izglītības un mācību kvalifikāciju un ārvalstīs pavadītu mācību periodu rezultātiem, mērķis ir panākt automatisku savstarpēju atzīšanu, kā izklāstīts Padomes Ieteikumā (2018. gada 26. novembris) par to, kā veicināt augstākās izglītības un vidējās izglītības un mācību kvalifikāciju un ārvalstīs pavadītu mācību periodu rezultātu automatisku savstarpēju atzīšanu (OV C 444, 10.12.2018., 1. lpp.), un Padomes secinājumos par turpmākiem pasākumiem nolūkā īstenot automatisku savstarpēju atzīšanu izglītības un mācību jomā (OV C 185, 26.5.2023., 44. lpp.).

17. partnerības un kopīgas saistības ir PIA sistēmu pārvaldības pamatprincips; sadarbībai ar ieinteresētajām personām un vietējām un reģionālajām ekosistēmām, kas nodrošina kopīgu atbildību, it īpaši ir šādi mērķi – izstrādāt inovatīvu praksi, uzlabot PIA pievilcību un atbilstību darba tirgus vajadzībām, organizēt, finansēt un īstenot darba vidē balstītas mācību shēmas un mācekļu un organizēt to personu mobilitāti, kuras iegūst izglītību PIA;
18. augstākajai izglītībai ir būtiska nozīme reģionālajā un vietējā attīstībā, piemēram, tādu izglītības un mācību iespēju nodrošināšanā, ar kurām novērš prasmju trūkumu un neatbilstību; augstākās izglītības iestādes, būdamas elastīgas, konkurētspējīgas, ar pienācīgiem resursiem nodrošinātas un pārskatatbildīgas un piesaistīdamas un noturēdamas motivētu akadēmisko un neakadēmisko personālu, var kļūt par attīstības dzinuli sadarbībā ar citām izglītības un mācību iestādēm un stratēģiskajiem partneriem;
19. ir jāuzlabo pārejamība starp dažādiem izglītības un mācību veidiem, īpaši starp PIA un augstākās izglītības sistēmām, lai izglītojamajiem nodrošinātu vienmērīgu pāreju un veicinātu mūžizglītību; tāda pārejamība starp PIA un augstākās izglītības sistēmām, kurā pilnībā tiek ievērota institucionālā autonomija un valstu kvalifikāciju sistēmas, dod izglītojamajiem iespēju netraucēti pārvietoties starp divām sistēmām, nesaskaroties ar tādiem šķēršļiem kā kredītpunktu neatzīšana vai lieki mācību kursi; tas atvieglo progresu mācībās un ļauj personām pielāgot savu mācību virzību, ņemot vērā izmaiņas savās karjeras vēlmēs;
20. ir svarīgi atbalstīt pāreju no vispārējās izglītības uz PIA, terciāro izglītību un pieaugušo izglītību, lai nelabvēlīgā situācijā un neaizsargātā situācijā esošām grupām uzlabotu piekļuvi izglītībai un mācībām un skolotājiem, pasniedzējiem un speciālistiem palīdzētu visā viņu profesionālās darbības laikā attīstīt jaunas prasmes un kompetences un noturēties līdzī jaunākajai tehniskās attīstībai un jaunām mācīšanas pieejām un metodēm; šajā ziņā sava nozīme var būt mikro kvalifikācijām;
21. ar mācībām būtu jāpalīdz risināt jaunas sabiedrības un ekonomikas problēmas un attiecīgā gadījumā tajās būtu jāietver darba vidē balstītas mācīšanās elementi, kas var palīdzēt attīstīt transversālas kompetences un uzlabot profesionālo orientāciju un izglītības un mācību sistēmu piemērotību darba tirgum, tādējādi palielinot absolventu nodarbināmību; stratēģiskās partnerības var nevis pieņemt universālu pieeju, bet veidot uz nākotni orientētu pieeju, kurā to intervence ir pielāgota unikālajiem dažādu izglītojamo personu, nozaru vai reģionu apstākļiem;
22. darbaspēku var labāk sagatavot nākotnes problēmām, koordinējot izglītības un mācību veidus ar sabiedrības un darba tirgus vajadzībām un dažādajām studentu un mūžizglītības guvēju vajadzībām, vienlaikus ņemot vērā augstākās izglītības iestāžu autonomiju un valstu PIA un augstākās izglītības sistēmu daudzveidību; uz visu sabiedrību aptverošu pieeju balstīti pasākumi dod iespēju ar izglītības un mācību iniciatīvām risināt konkrētas vajadzības kopienā, konkrētā nozarē vai sabiedrībā kopumā;
23. stratēģiskajām partnerībām var būt lielāka ietekme, ja tās resursus novirza uz jomām, kurās tās var panākt visnozīmīgākās pārmaiņas; identificējot prioritāras investīciju vai intervences jomas, stratēģiskās partnerības var nodrošināt, lai resursi tiktu piešķirti efektīvi un rezultatīvi, un maksimāli palielināt to ietekmi; būtiski ir ieguldīt spēju veidošanā, īpaši jomās, kur nav tik attīstīta izglītības, mācību un pētniecības infrastruktūra, un izglītības piedāvājumos, kas ir saistīti ar nākotnē vērstām ekonomikas nozarēm un tehnoloģijām; stratēģiskas partnerības, tostarp publiskā un privātā sektora partnerības, var izmantot arī, lai izveidotu cenas ziņā pieņemamus un piemērotus studentu un mācekļu mājokļus un zaļas un energoefektīvas skolu ēkas un teritorijas,

AICINA DALĪBVALSTIS, pienācīgi ņemot vērā institucionālo autonomiju un akadēmisko brīvību un rīkojoties atbilstoši apstākļiem konkrētajā valstī:

1. veicināt stratēģiskas partnerības transnacionālā, valsts, reģionālā un vietējā līmenī, lai uzlabotu visu veidu izglītības un mācību kvalitāti, pievilcību, būtiskumu un iekļautību;
2. sekmēt uzņēmējdarbības kompetenci, jaunradi un inovāciju visos izglītības un mācību līmeņos un veidos, mudinot uz sadarbību ar jaunuzņēmumiem un inkubatoriem un uz citām partnerībām ar uzņēmējdarbības aprindām, tostarp ar sociālo un iekļaujošo uzņēmējdarbību, un veicinot paaudžu sadarbību;

3. veicināt inovatīvu, uz izglītojamo vērstu un elastīgu mācību programmu izstrādi un īstenošanu, izmantojot stratēģiskas partnerības, uzlabojot pārejamību starp dažādiem izglītības un mācību veidiem, īpaši starp PIA un augstākās izglītības un pieaugušo izglītības sistēmām, un veicinot iepriekšējās (formālās, neformālās un ikdienējās) mācīšanās un kvalifikāciju atzīšanu un validēšanu;
4. veicināt stratēģisku partnerību izmantošanu, lai stiprinātu profesionālās orientācijas un konsultāciju pakalpojumu nozīmi, it īpaši, lai atbalstītu izglītojamo pāreju gan starp dažādiem izglītības un mācību veidiem, gan starp izglītību un mācībām un nodarbinātību, vienlaikus veicinot mūžizglītību un karjeras attīstību;
5. veicināt darba vidē balstītas mācīšanās iespējas, kvalitatīvu mācekļību un citus pieredzē balstītus mācīšanās veidus, šim nolūkam izmantojot stratēģiskas partnerības ar darba devējiem un sociālajiem partneriem;
6. atbalstīt skolotājus, pasniedzējus un izglītības un mācību personālu to profesionālajā attīstībā un mobilitātē un atzīt šo profesionālo attīstību un mobilitāti, lai uzlabotu viņu spēju dot vai palīdzēt iegūt kvalitatīvu, iekļaujošu un inovatīvu mācību pieredzi stratēģiskās partnerībās ar ieinteresētajām personām;
7. sekmēt izglītības un mācību ekosistēmu integrāciju vietējās, reģionālajās, pārrobežu un ES attīstības stratēģijās, veicinot sinerģiju ar tādām citām politikas jomām kā pētniecība, inovācija, zaļā un digitālā pārkārtošanās, uzņēmējdarbība, kopienas iesaiste un sociālā iekļaušana,

AICINA EIROPAS KOMISIJU, pienācīgi ņemot vērā subsidiaritāti un valstu apstākļus:

1. izglītības un mācību jomā veicināt labas prakses un pieredzes apmaiņu stratēģisko partnerību un transnacionālās sadarbības izstrādē, īstenošanā un novērtēšanā, šim nolūkam izmantojot savstarpējas līdzbiedru mācīšanās pasākumus, zināšanu apmaiņas platformas un pētījumus, kuros tiek izcelta paraugprakse;
2. dot norādījumus un apzināt finansēšanas iespējas stratēģisku partnerību un transnacionālās sadarbības izveides un īstenošanas atbalstam izglītības un mācību jomā no programmas *Erasmus+* un "Apvārsnis Eiropa", Eiropas Sociālā fonda Plus, Eiropas Reģionālās attīstības fonda un citiem attiecīgajiem ES finansēšanas instrumentiem, kā arī turpināt pētīt un radīt sinerģijas starp izglītības un mācību iniciatīvām un citām ES politikas jomām, lai uzlabotu kopīgo ES darbību racionalizēšanu;
3. turpināt atbalstīt dalībvalstis un izglītības un mācību iestādes to centienos uzlabot stratēģiskās partnerības izglītības un mācību jomā, izmantojot dažādas politikas iniciatīvas un darbības, tostarp Eiropas universitāšu alianses, Eiropas Mācekļību aliansi un profesionālās izcilības centrus, lai stiprinātu Eiropas konkurētspēju, atvieglotu divējādo pārkārtošanos un ar izglītības un mācību palīdzību atbalstītu atvērtu stratēģisko autonomiju;
4. sniegt atbalstu iniciatīvām, kuru mērķis ir izvērst prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju uz nākotni vērstās nozarēs un tehnoloģijās;
5. pilnībā kartēt to, kādas prasmju akadēmijas pastāv un kādas ir plānotas, tostarp, sniegt sīkāku informāciju par to formātu, pārvaldību, finansējumu un mērķauditoriju, dalīties informācijā ar Padomi un regulāri atjaunināt to;
6. turpināt veicināt inovatīvu pedagoģisko pieeju un rīku izmantošanu, izmantojot stratēģiskas partnerības, tostarp uz izglītojamo vērstu un darba vidē balstītu mācīšanos, mikrokvalifikācijas un kvalitatīvas mācekļības shēmas visā Eiropā.

PIELIKUMS

Politiskais konteksts

1. 2024. gada 27. jūnija Eiropadomes secinājumi (EUCO 15/24)
2. 2024. gada 17. un 18. aprīļa Eiropadomes secinājumi (EUCO 12/24)
3. Padomes Ieteikums (2024. gada 13. maijs) "Eiropa kustībā – mācību mobilitātes iespējas visiem" OV C, C/2024/3364, 14.6.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/3364/oj>.
4. Padomes rezolūcija par Eiropas izglītības telpu: Skatoties uz 2025. gadu un pēc tam, OV C 185, 26.5.2023., 35. lpp.
5. Padomes secinājumi par turpmākiem pasākumiem nolūkā īstenot automatisku savstarpēju atzīšanu izglītības un mācību jomā, OV C 185, 26.5.2023., 44. lpp.
6. Padomes Ieteikums (2022. gada 16. jūnijs) par Eiropas pieeju mikroapliecinājumiem mūžizglītībā un nodarbināmībā, OV C 243, 27.6.2022., 10. lpp.
7. Padomes secinājumi par Eiropas stratēģiju augstākās izglītības iestāžu iespēju palielināšanai Eiropas nākotnes vārdā, OV C 167, 21.4.2022., 9. lpp.
8. Padomes Ieteikums (2022. gada 5. aprīlis) "Veidot tiltus efektīvai sadarbībai augstākās izglītības jomā Eiropā", OV C 160, 13.4.2022., 1. lpp.
9. Padomes Rezolūcija par jaunu Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem 2021.–2030. gadam, OV C 504, 14.12.2021., 9. lpp.
10. Padomes Rezolūcija par pārvaldības struktūru stratēģiskajam satvaram Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030), OV C 497, 10.12.2021., 1. lpp.
11. Padomes secinājumi par iniciatīvu "Eiropas universitātes" – veidot tiltu starp augstāko izglītību, pētniecību, inovāciju un sabiedrību: pavērt ceļu jaunai dimensijai Eiropas augstākajā izglītībā, OV C 221, 10.6.2021., 14. lpp.
12. Padomes Rezolūcija par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030), OV C 66, 26.2.2021., 1. lpp.
13. Padomes Ieteikums (2020. gada 24. novembris) par profesionālo izglītību un apmācību (PIA) ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai, OV C 417, 2.12.2020, 1. lpp.
14. Osnabrikas deklarācija par tādu profesionālo izglītību un mācībām, kas veicina atveseļošanu un taisnīgu pārkārtošanos uz digitālo un zaļo ekonomiku (2020. gada 30. novembris)
15. Padomes Ieteikums (2018. gada 26. novembris) par to, kā sekmēt augstākās izglītības un vidējās izglītības un mācību kvalifikāciju un ārvalstīs pavadītu mācību periodu rezultātu automatisku savstarpēju atzīšanu, OV C 444, 10.12.2018., 1. lpp.
16. Padomes Ieteikums (2018. gada 15. marts) par Eiropas satvaru kvalitatīvai un rezultatīvai mācekļībai, OV C 153, 2.5.2018., 1. lpp.